

การสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ  
จากเด็กและเยาวชนออนไลน์  
Investigation of Online Sexual Exploitation of Children and Youth

ปฐมพงษ์ ศรีหาพล<sup>1</sup>

กองบังคับการสายตรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ  
29 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10190, ประเทศไทย  
อีเมลติดต่อ: 638008524@student.chula.ac.th

Pathompong Srihapon<sup>2</sup>

Patrol Division Patrol and Special Operations Division  
29 Vibhavadi Rangsit Road, Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10190, Thailand  
Email: 6380083524@student.chula.ac.th

อุนิษา เลิศโตมรสกุล<sup>3</sup>

สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา  
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
254 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330, ประเทศไทย  
อีเมลติดต่อ: unisa.l@chula.ac.th

Unisa Lerdtomornsakul<sup>4</sup>

Major of Criminology and Criminal Justice, Department of Sociology and Anthropology,  
Faculty of Political Science, Chulalongkorn University  
254 Phayathai Road, Wangmai, Pathumwan, Bangkok 10330, Thailand  
Email: unisa.l@chula.ac.th

Received: February 4, 2023 Revised: April 16, 2023 Accepted: April 24, 2023

---

<sup>1</sup> ร.ต.อ., รองสารวัตร.

<sup>2</sup> Pol. Capt., Deputy Inspector.

<sup>3</sup> รองศาสตราจารย์, อาจารย์.

<sup>4</sup> Associate Professor, Lecturer.

## บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนออนไลน์ และเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนออนไลน์ โดยจะกล่าวถึงลักษณะของการสืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวกับคดีความผิดที่มีผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นเด็กและเยาวชน รวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นเด็กและเยาวชน ไปจนถึงลักษณะของคดีที่เป็นคดีออนไลน์ ซึ่งหมายถึงคดีที่เกิดขึ้นบนระบบอินเทอร์เน็ต โดยคดีออนไลน์จะมีความแตกต่างออกไปจากคดีทั่วไป กล่าวคือ เป็นคดีที่เกิดขึ้นบนโลกอินเทอร์เน็ตซึ่งยุคปัจจุบันมีการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตกับชีวิตประจำวันกัน ดังนั้นจึงมีความยากและซับซ้อนในการสืบสวนสอบสวนคดีออนไลน์เพราะทำให้พิสูจน์ทราบถึงผู้กระทำผิดได้ยาก อีกทั้งผู้เสียหายหรือเหยื่อเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้ที่ยังมีวุฒิภาวะรวมทั้งประสบการณ์ต่ำกว่าผู้ใหญ่ การสอบสวนจึงแตกต่างจากการสอบสวนบุคคลธรรมดา

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่เด็กและเยาวชนเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่สูง การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะเพิ่มสูงขึ้นตามช่วงอายุที่มากขึ้น กิจกรรมออนไลน์เป็นที่นิยมมากที่สุดในกลุ่มเด็ก โดยใช้เพื่อส่งข้อความหรือแชท การใช้อินเทอร์เน็ตในการบ้านที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน หรือค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ แต่สิ่งที่เป็นข้อกังวลใจอย่างมากสำหรับเด็ก คือการที่เด็กสื่อสารกับบุคคลที่ไม่รู้จักผ่านอินเทอร์เน็ต โดยตกเป็นผู้เสียหายจากการถูกแสวงหาประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ อาทิ การถูกขู่ว่าจะเปิดโปงความลับเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศ การส่งต่อรูปภาพทางเพศของพวกเขาโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือบีบบังคับให้ร่วมกิจกรรมทางเพศโดยสัญญาว่าจะให้ค่าตอบแทน โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่เด็ก ๆ ระบุว่าถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสืบสวนสอบสวนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย เพื่อตามให้ทันโลกอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมกับผู้กระทำความผิดและเป็นข้อเสนอแนะในแนวทางการป้องกันที่จะปกป้องเหยื่อจากการกระทำผิด

**คำสำคัญ:** การสืบสวนสอบสวน; การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ; เด็กและเยาวชน; ออนไลน์

## Abstract

The purpose of this article is this paper is intended to study the investigation of online sexual exploitation of children in Thailand as well as to provide the solution It focused on the investigation nature of general offences consisting of children and juvenile as victim, including sexual exploitation of children and juvenile offence. It also focuses on investigation nature of online sexual exploitation of children and juvenile cases, which different from general cases due to difficultness in investigation procedure on finding culprits and on juvenile sensitiveness. It focused on the investigation nature of general offences consisting of children and juvenile

as victim, including sexual exploitation of children and juvenile offence. It also focuses on investigation nature of online sexual exploitation of children and juvenile cases, which different from general cases due to difficultness in investigation procedure on finding culprits and on juvenile sensitiveness.

The study found that Thailand is one of the countries where juveniles have high internet access. The frequency of internet access raised along with age. Top three online actives among juvenile were “chatting,” “doing school assignment,” “searching for learning new information.” The huge concern was the unknown whom juvenile communicates through the internet. Such communication could led juvenile into online sexual exploitation, for example, threatening juvenile to expose secrets in order to engage them in sexual activity, unauthorized transmission of sexual images of the juvenile, or coercing juvenile to engaging in sexual activity by promising compensation. In summary, officers involved in the judicial process requires to be keep up with advancements of technology for investigation effectiveness and for better protection of juvenile from online sexual exploitation.

**Keywords:** Investigation; Sexual Exploitation; Children and Youth; Online

## 1. บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาชญากรรมมาโดยตลอด โดยในยุคเริ่มแรกของการศึกษาอาชญาวิทยา อาชญากรรมที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นอาชญากรรมตามท้องถนน (Street Crime)<sup>5</sup> แนวทางในการสืบสวนสอบสวนของคดีความผิดเหล่านั้นก็ว่ากันไปตามพยานหลักฐานที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล ประจักษ์พยาน หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคดีนั้น ๆ โดยเหยื่อของอาชญากรรมส่วนมากจะเป็นผู้ที่อ่อนแอหรือพร้อมที่จะตกเป็นเหยื่อ ตามทฤษฎีปกตินิสัย (Routine Activity Theory) โดย โคเฮน (Cohen) และเฟลสัน (Felson) กล่าวว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ อาชญากรที่มีแรงจูงใจในการกระทำความผิด โอกาสในการกระทำความผิดซึ่งขึ้นอยู่กับจังหวะ สถานที่ และเวลาที่เหมาะสม และเหยื่อที่ขาดผู้คุ้มครองปกป้อง โดยเหยื่อที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มที่ง่ายต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นคดีแบบใด คดีเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชน ก็จะทำให้เกิดขึ้นในรูปแบบของอาชญากรรมบนท้องถนน เช่น การข่มขืนเด็ก การเอาเด็กไปขายเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ ทำให้เหยื่อที่เป็นเด็กเกิดเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ และเกิดความอับอายเมื่อคนทั่วไปทราบว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรม เคยเป็นผู้ถูกคุกคามทางเพศ<sup>6</sup>

<sup>5</sup> ดิเรกฤทธิ์ บุชชนากรณ์ และสุนันทิพย์ จิตสว่าง, “การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอาชญากรรมในศตวรรษที่ 21: ปัญหาอาชญากรรม ลูกผสมในสังคมไทย,” *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 52, ฉ. 1 (มกราคม-มิถุนายน 2556): 1-29.

<sup>6</sup> Cohen E. Lawrence and Marcus Felson, “Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach,” *American Sociological* 44, no. 4 (August 1979): 588-608.

โดยแต่เดิมผู้กระทำความผิดจะสามารถเข้าถึงเด็กที่อาศัยอยู่ในภูมิลำเนาเดียวกันหรือที่รู้จัก แต่หลังจากโลกถูกเชื่อมด้วยอินเทอร์เน็ต ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าถึงเด็กจำนวนมหาศาลที่ใช้เวลาบนช่องทางต่าง ๆ ในหน้าเว็บไซต์จำนวนนับไม่ถ้วน รวมทั้งเกมส์ และสังคมออนไลน์ ปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดนเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้รูปแบบอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเปลี่ยนจากอาชญากรรมที่เกิดบนท้องถนนเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์หรือโลกอินเทอร์เน็ต โดยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และติ๊กต็อก (Tiktok)<sup>7</sup> ซึ่งเหยื่อก็คือผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ขาดการปกป้องคุ้มครองก็คือเด็กและเยาวชน เพราะง่ายสะดวกต่อการเข้าถึง ขาดการยั้งคิด ไร้เดียงสาและอ่อนต่อโลก ปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงคือ การไม่มีบัตรประชาชนหรือสถานะพลเมือง ขาดการศึกษา ครอบครัวแตกแยก ขาดความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกฎหมาย กฎหมายขาดความเอาใจใส่ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ขาดความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของอินเทอร์เน็ต เพราะโลกออนไลน์เสมือนประตูดมทึบที่คอยปิดโอกาสให้บุคคลแปลกหน้าเข้ามาทำความรู้จักคุ้นเคยกับเด็กถึงในบ้าน ทั้งยังเป็นภัยอันตรายที่เคลือบแฝงมาในรูปแบบที่สร้างความเพลิดเพลินหรือส่งความรู้สึกเชิงบวกทำให้เด็กไม่อาจรู้ได้ซึ่งภัยคุกคามและความเสี่ยงที่ตนจะถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทำให้โอกาสในการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นประกอบกับอาชญากรก็มีแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมเพราะง่ายต่อการกระทำความผิดเช่นกัน ดังนั้นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนของคดีความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนออนไลน์ จึงต้องมีการพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย โดยคำนึงถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่นำไปสู่อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสืบสวนสอบสวน สามารถนำไปสู่การจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางยุติธรรมที่เกี่ยวกับคดีการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนออนไลน์ด้วย

## 2. การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชนออนไลน์

กฎหมายหลายฉบับได้ให้คำจำกัดความคำว่าเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันออกไปแต่ก็มีความหมายใกล้เคียง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ ส่วน “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ตามกฎหมายฉบับนี้เราได้ความหมายของคำว่า เด็กกับเยาวชนแล้วคืออายุยังไม่เกิน 15 ปี เรียกว่าเด็ก ส่วนบุคคลที่อายุเกิน 15 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี เรียกว่าเยาวชน ส่วนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ความหมายว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ในบทความนี้จะให้ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชนมีความหมายเดียวกัน โดยใช้คำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 24 ปี พ.ศ. 2558 ได้ระบุความหมายของสื่อลามกอนาจารเด็กไว้ว่า สื่อลามกอนาจารเด็ก หมายความว่า วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทาง

<sup>7</sup> บารเมษฐ์ ดวงเพชร, “การคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสื่อสารดิจิทัล คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2559), 10.

ลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสารภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้ อธิบายแบบเข้าใจง่ายก็คือ หมายถึงวัตถุหรืออะไรก็ตามที่สื่อถึงเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่สื่อไปในทางเพศนั่นเอง เมื่อประกอบกับความหมายของการแสวงหาประโยชน์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กและเยาวชน หมายถึง การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี ซึ่งจะเข้าข่ายออนไลน์จะต้องมีส่วนประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ... (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กจึงมีทั้งครอบคลุม ส่งต่อ และใช้เพื่อค้าขายหรือประกอบการค้าขาย โดยอัตราโทษเพิ่มขึ้นตามลำดับ<sup>9</sup>

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ซึ่งแท้จริงแล้ววัยเด็กเป็นวัยที่เชื่อมั่นในตนเอง รู้จักให้โอกาสตนเอง ไม่กลัวที่จะแสดงออก หัวเราะ สนุก มีความสุขอย่างเต็มที่ ซึ่งปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมคือ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Sexual Exploitation of Children) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก หมายถึง การบังคับ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใด ให้เด็กกระทำการใด หรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก โดยมีผู้ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์จากทั่วโลก มี 4.5 ล้านคน และร้อยละ 20 ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเหล่านี้ 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) การแสวงหาประโยชน์จากเด็กในการค้าประเวณี 2) การค้าเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ 3) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในการเดินทางและการท่องเที่ยว 4) การบังคับเด็กแต่งงาน 5) วัตถุหรือสิ่งแสดงการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก และ 6) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์<sup>10</sup>

<sup>9</sup> วรางค์สิริ จารุทิพย์มงคล, จรัส เล็งวิทยา และกำธร กำประเสริฐ, “ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความผิดฐานครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก,” *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น* 4, ฉ. 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563): 38.

<sup>10</sup> ศตพร ปิ่นเกษ, “กฎหมายเกี่ยวกับการปลูกถ่ายอวัยวะ บริจาคอวัยวะและการค้าอวัยวะมนุษย์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2564), 43.

<sup>11</sup> สำนักข่าวอิศรา, “9% ของเด็กไทย 12-17 ปี ถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นคนที่รู้จัก,” รายงาน-สก็ป, *สำนักข่าวอิศรา*, 25 กุมภาพันธ์ 2565, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2566, <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/106857-isranews-Thailand-a.html/>

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ (Online Child Sexual Exploitation) เป็นหนึ่งในรูปแบบของการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก เป็นปัญหาระดับโลกที่วิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว สถานการณ์การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ และพบการล่วงละเมิดในหลายรูปแบบ เช่น การผลิตภาพลามกเด็กและอัปโหลดขึ้นสู่สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) การไลฟ์สด การส่งภาพโป๊ระหว่างเด็กด้วยกันเอง การใช้ภาพโป๊เพื่อแบล็กเมล (Blackmail) และการละเมิดข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น

จากสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใช้งานทั่วโลกในปี 2017 โดยสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ประชากรโลกส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีช่วงอายุประมาณ 15-24 ปี ซึ่งสะท้อนว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะตกเป็นเป้าหมายของภัยคุกคาม ความรุนแรง และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศบนโลกออนไลน์ได้มากที่สุด ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า มีการรายงานรับแจ้งสื่อลามกอนาจารเด็กเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 640 รายการในปี 2016 เพิ่มขึ้นมากกว่า 1 เท่าตัวเป็น 1,400 รายการในปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยที่มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กจัดทำร่วมกับองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Criminal Police Organization: INTERPOL) ที่พบว่า ยิ่งผู้ตกเป็นเหยื่อมีอายุน้อย อัตราการถูกล่วงละเมิดยังมีแนวโน้มรุนแรงและเพิ่มสูงขึ้น โดยผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นเด็กช่วงก่อนเข้าสู่วัยรุ่นสูงถึงร้อยละ 56.20 และเป็นแค่เด็กทารก ร้อยละ 4.30 ซึ่งเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และยังไม่สามารถระบุตัวตนได้<sup>11</sup>

ปัจจุบันมีการส่งต่อและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารและการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กในรูปแบบต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ไฟล์ภาพ คลิปวิดีโอ ข้อความลามก และการถ่ายทอดสด (Live Streaming) โดยใช้การเข้ารหัสหรือแบล็กเมลเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ซึ่งข้อมูลจากบริษัทไมโครซอฟท์เปิดเผยว่าในทุก ๆ 60 วินาทีมีการซื้อขายและส่งต่อภาพลามกอนาจารเด็กประมาณ 500 ภาพทั่วโลก โดยในแต่ละวันมีไฟล์ภาพทั้งที่ลามกและไม่ลามกได้รับการอัปโหลดและส่งต่อกันทั้งหมดกว่า 1.8 พันล้านภาพ อีกทั้ง รายงานของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ยังระบุถึงแนวโน้มว่าไทยกำลังจะกลายเป็นศูนย์กลางการล่วงละเมิดทางเพศเด็กผ่านทางเว็บแคมแห่งใหม่ในภูมิภาคนี้แทนที่ฟิลิปปินส์อีกด้วย ซึ่งรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์<sup>12</sup>

## 2.1 สื่อแสดงการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Child Sexual Abuse Material: CSAM)

สื่อแสดงการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก หรือสื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation Material: CSEM) หมายถึง สื่อที่แสดงการละเมิดทางเพศเด็กในทุกๆรูปแบบ ที่แสดงให้เห็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก หรือกิจกรรมทางเพศที่กระทำต่อเด็ก รวมทั้งสื่อที่แสดงภาพเปลือย

<sup>11</sup> Marit et al., "The Impact of the Use of Information Technologies on Minors and Children Through Online Sexual Abuse and Exploitation," *Euromentor Journal* 13, no. 1 (March 2022): 66-89.

<sup>12</sup> Ibid., 70-74.

หรือกึ่งเปลือยของเด็ก เพื่อจุดประสงค์ในเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นหลัก สื่อประเภทนี้รวมถึง “ภาพลามกอนาจารเด็กเสมือนจริง (Virtual Child Pornography)” แม้จะไม่ได้ทำอันตรายต่อเด็กจริง แต่ก่อให้เกิดผลต่อเด็กเพราะอาจถูกนำไปใช้ในกระบวนการเตรียมเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทำให้ตลาดค้าสื่อทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กดำรงอยู่ต่อไปและทำให้เกิดวัฒนธรรมความชินชาและไม่แยแส (Culture of Tolerance) ต่อการนำเด็กมาล่วงละเมิดผ่านสื่อออนไลน์และเป็นการบ่มเพาะอุปสงค์ในการละเมิดทางเพศต่อเด็ก<sup>13</sup>

## 2.2 การเตรียมเด็กออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming)

การเตรียมเด็ก คือ กระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก โดยการสื่อสารกับเด็กผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเจตนาเพื่อล่อลวง ควบคุมหรือยุยงให้เด็กร่วมกิจกรรมทางเพศ โดยอาจมีการเดินทางมาพบเด็ก หรือชักจูงให้เด็กออกมาพบเพื่อล่วงละเมิดทางเพศจริง ๆ หรือการล่วงละเมิดทางเพศเด็กผ่านทางเว็บแคม ผู้ล่วงละเมิดมักค้นหาเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบาง ดังเช่น ปัญหาเรื่องความมั่นใจในตนเอง เด็กที่โดดเดี่ยว พฤติกรรมการเตรียมเด็ก ได้แก่ การสนองความต้องการของเด็ก เช่น ให้ความสนใจและของขวัญ การบังคับจิตใจ การควบคุม “การสอนเรื่องเพศ” และการทำให้เด็กรู้สึกชินชา สร้างความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอย่างรวดเร็วหรือซ้ำ ๆ การมีความลับร่วมกันเพื่อให้เด็กเข้าร่วมและไม่ปริปาก 6 ขั้นตอน ได้แก่ การเลือกเหยื่อ, สร้างความไว้วางใจ, เติมเต็มความต้องการ, แยกเด็กออกมา, สร้างสัมพันธ์กับเด็ก และควบคุมเด็ก<sup>14</sup>

## 2.3 การส่งข้อความ หรือรูปภาพยั่วทางเพศ (Sexting)

การส่งข้อความ หรือรูปภาพยั่วทางเพศ (Sexting) หมายถึง การที่เด็กหรือวัยรุ่นสร้าง แบ่งปัน และส่งต่อภาพที่ชวนให้นึกถึงภาพเปลือยหรือเกือบเปลือย ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ หรืออินเทอร์เน็ตส่วนมากเด็กมักส่งภาพหรือวิดีโอให้แฟน หรือเพื่อนที่ตนเองไว้วางใจ การส่งข้อความหรือสื่อลามกทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหา เนื่องจากเด็ก ๆ มักไม่เข้าใจถึงผลที่อาจตามมาจากพฤติกรรมเหล่านั้น และไม่ปกปิดข้อมูลที่ระบุตัวตน, เช็กดิง ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเปราะบาง และเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้เสียหายจากการขู่กรรโชกทางเพศ (Sexual Extortion) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) และบางครั้งภาพของพวกเขาอาจถูกคัดลอกหรือนำไปใช้ในการสะสมสื่อการละเมิดทางเพศต่อเด็กหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก<sup>15</sup>

## 2.4 การแบล็คเมล์ทางเพศออนไลน์ (Sextortion)

การแบล็คเมล์ทางเพศออนไลน์ (Sextortion) คือ กระบวนการที่เด็กถูกบังคับข่มขู่ในโลกออนไลน์เพื่อให้สนองความต้องการทางเพศโดยให้เงินและสิ่งของอื่น หรือให้ผลิตสื่อทางเพศ ส่วนใหญ่มักเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจที่รับรู้ได้ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ทำให้ผู้กระทำความผิด

<sup>13</sup> มูลินธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก, “การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์,” <https://www.ecpat-th.org/article/1/online-child-sexual-exploitation.html/>

<sup>14</sup> กษมา ประเสริฐสังข์, “มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้เดินทางท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564), 9.

<sup>15</sup> จีรนนท์ ดีเลิศ และจักรีรัตน์ แสงวารี, “พฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ในรูปแบบเช็กดิงของวัยรุ่นไทยในกรุงเทพมหานคร,” *วารสารเกษมบัณฑิต* 18, ฉ. 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 142.

สามารถข่มขู่หรือบังคับให้เด็กตกลงตามข้อเรียกร้อง เช่น ส่งภาพโป๊เปลือยเพิ่มขึ้น ล่วงละเมิดทางเพศหรือด้านการเงิน บางกรณีการทารุณกรรมเลยเถิดจนเกินจะควบคุม จนทำให้ผู้เสียหายพยายามที่จะทำร้ายหรือปลิดชีวิตตนเอง เนื่องจากเป็นทางเดียวที่จะหนีจากวังวนนั้นได้<sup>16</sup>

## 2.5 การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Live Streaming of Child Sexual Abuse)

การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก (Live Streaming of Child Sexual Abuse) เกิดขึ้นเมื่อเด็กถูกบังคับ หรือล่อลวงให้ร่วมกิจกรรมทางเพศ หรือแสดงท่าทางยั่วยวนทางเพศ และกิจกรรมทางเพศนั้นก็ถูกถ่ายทอดสด หรือ “รับชมสด” ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยบุคคลอื่นที่อยู่ห่างไกล ผู้ที่เข้ามาชมหรือขอให้มีการแสดงการล่วงละเมิดทางเพศเด็กมักจะคอยบงการว่าจะให้ทำอะไร และจ่ายเงินเข้ามาดูการถ่ายทอดสดดังกล่าว<sup>17</sup>

## 2.6 การกลั่นแกล้งรังแกกันบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying)

การกลั่นแกล้งรังแกกันบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying) คือ การโพสต์คำ พุดจาต่อเสียดให้ร้ายหรือขู่ทำร้าย ผ่านแชทหรือโพสต์หน้าโซเชียลมีเดียของผู้ถูกระทำ การนำความลับหรือภาพลับของเพื่อนมาเปิดเผยผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีการแชร์ต่อกันไปอย่างกว้างขวาง หรือการใส่ร้ายป้ายสี การคุกคามทางเพศแบบออนไลน์ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นการรังแกของเด็กและเยาวชนในยุคไฮเทค เป็นกรณีพิพาทระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกันโดยที่ใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชท หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ในการรังแกและกลั่นแกล้งกัน โดยสามารถทำได้ 24 ชั่วโมง การกระทำที่เข้าข่ายการกลั่นแกล้งรังแกกันบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying) จะเกิดจากเจตนาที่มุ่งร้ายให้อับอาย เจ็บใจ และเสียใจ ดังนั้นการกลั่นแกล้งกันบนโลกออนไลน์จึงมักจะเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ไม่ใช่เพียงครั้งเดียวแล้วเลิก<sup>18</sup>

โดยข้อมูลจากการทำลายล้างอันตราย (Disrupting Harm) ซึ่งเป็นโครงการวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์และการล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ที่จัดทำขึ้นจากความร่วมมือระหว่างมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก องค์การตำรวจสากล และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ โดยสำนักงานวิจัยอินโนเซ็นติ โดยประเทศไทยมีที่เด็กอายุ 12-17 ปี มีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในปี 2563 ถึงร้อยละ 94<sup>19</sup>

โดยจากการสำรวจ 1,334 ครั้วเรือน สามารถจำแนกเป็น เด็กวัย 12-13 ปี เข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 88 อายุ 14-15 ปี ร้อยละ 97 และอายุ 16-17 ปี ร้อยละ 98 แสดงให้เห็นได้ว่า การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะเพิ่มสูงขึ้นตามช่วงอายุที่มากขึ้น นอกจากนี้ ในกลุ่มเด็กผู้หญิงจะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 95 มากกว่ากลุ่มเด็กผู้ชายร้อยละ 93 และการอาศัยอยู่ในเมืองจะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากกว่าถึงร้อยละ 96 ขณะที่ชนบทอยู่ที่ร้อยละ 92<sup>20</sup>

<sup>16</sup> มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก, “การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์,” <https://www.ecpat-th.org/article/1/online-child-sexual-exploitation.html/>

<sup>17</sup> เรื่องเดียวกัน.

<sup>18</sup> ฟาโล สามารถ และคณาธิป ทองรวีวงศ์, “หลักการทางกฎหมายของประเทศไทยในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกลั่นแกล้งรังแกทางสื่อออนไลน์,” *วารสารการบริหารปกครอง* 10, ฉ. 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 78-100.

<sup>19</sup> สำนักข่าวอิศรา, “9% ของเด็กไทย 12-17 ปี ถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นคนที่รู้จัก,” รายงาน-สก็ป, *สำนักข่าวอิศรา*, 25 กุมภาพันธ์ 2565, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2566, <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/106857-isranews-Thailand-a.html/>

<sup>20</sup> เรื่องเดียวกัน.



สำหรับจำนวนเด็กที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งหมด 967 คน ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือร้อยละ 96 รองลงมาคือคอมพิวเตอร์ร้อยละ 15 และแท็บเล็ตร้อยละ 5 ตามลำดับ ข้อมูลที่น่าสนใจอย่างยิ่งก็คือเด็กที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต อายุ 12- 17 ปี ที่ถูกคุกคามทางเพศออนไลน์เกิดขึ้นกับแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กหรือเฟซบุ๊กเมสเซนเจอร์ร้อยละ 79 ทวิตเตอร์ร้อยละ 40 และติ๊กต็อกร้อยละ 38<sup>21</sup>

จากสถิติพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นคนใกล้ชิดที่เชื่อถือรู้จักโดยเป็นผู้ใหญ่ที่อายุมากกว่า 18 ปี รองลงมาคือคนที่รู้จักที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งมากกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลที่เด็กไม่รู้จัก โดยหลังจากถูกคุกคามแล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นพบว่าเด็กรู้สึกว่ามีสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้นไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองมากกว่าที่จะรู้สึกอับอายหรือรู้สึกหงุดหงิด และเมื่อเกิดเรื่องขึ้นแล้วเด็กเลือกที่จะไม่บอกเหตุการณ์ที่ตนถูกคุกคามทางเพศมากกว่าที่จะบอกกับผู้ปกครองหรือเพื่อน ซึ่งในทางกลับกันผลสำรวจบอกว่า เด็กบอกกับนักสังคมสงเคราะห์เพียงร้อยละ 1 โดยไม่ได้แจ้งกับสายด่วนให้คำปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเหตุผลที่ไม่กล้าที่จะบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือไม่รู้ว่าจะต้องบอกกับใครและไม่คิดว่าเป็นเรื่องร้ายแรงที่จะบอก รองลงมาคือรู้สึกอับอายและไม่ต้องการให้ผู้ที่กระทำความผิดเดือดร้อนซึ่งสอดคล้องกับผู้ที่ทำต่อเด็กคือบุคคลที่เด็กรู้จัก

### 3. การสืบสวนสอบสวนคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กและเยาวชน

การสืบสวนและการสอบสวนนั้น มีความหมายต่างกันทั้งด้านความหมายตามที่กฎหมายบัญญัติและแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ โดยการสอบสวนระหว่างบุคคลธรรมดาและเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จึงมีความแตกต่างกันออกไปเนื่องจาก ผู้เสียหายที่เป็นเด็กนั้น ยังมีวุฒิภาวะรวมทั้งประสบการณ์ต่ำกว่าผู้ใหญ่ การสอบสวนเด็กด้วยวิธีปกติอาจทำให้ไม่สามารถได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและครบถ้วน เช่น บรรยากาศในการสอบสวนที่ไม่เหมาะสม ทำให้เด็กตื่นกลัว หรือเด็กไม่เข้าใจคำถามของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานสอบสวนไม่รู้วิธีการสื่อสารให้เด็กเข้าใจคำถาม ประกอบกับกระบวนการสอบสวนในคดีอาญาที่มุ่งเน้นพิสูจน์ความจริงในคดีอาจส่งผลกระทบทางด้านจิตใจต่อเด็ก โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศที่เด็กเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น การสอบสวนจึงแตกต่างจากการสอบสวนบุคคลธรรมดา

#### 3.1 การสืบสวนสอบสวน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (10) บัญญัติไว้ว่า การสืบสวนหมายความว่า “การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด” โดยคดีที่มีผู้เสียหายเป็นเด็กหรือเยาวชน การสืบสวนสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีนั้น ซึ่งต่างจากการสอบสวน ซึ่งมาตรา 2 (11) บัญญัติไว้ว่า หมายความว่า “การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหมดยื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิด

<sup>21</sup> เรื่องเดียวกัน.

มาฟ้องโทษ” ทั้งนี้ การสอบสวนบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 130 พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนที่ใดก็ได้และสามารถสอบสวนพยานหรือผู้เสียหายได้โดยลำพัง โดยที่ไม่ต้องมีใครอยู่ด้วย ดังนั้นแล้ว ความแตกต่างระหว่างการสืบสวนและการสอบสวนคือ การสืบสวน เจ้าหน้าที่สามารถทำการสืบสวนได้ทั่วทั้งราชอาณาจักร โดยไม่จำเป็นต้องมีส่วนของอายุของผู้เสียหายมาเกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด แต่การสอบสวนจำเป็นต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการสอบสวนคือพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องโทษ<sup>22</sup>

### 3.2 การสืบสวนสอบสวนผู้เสียหายเป็นเด็กและเยาวชน

การสอบสวนผู้เสียหายที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ในความผิดที่กฎหมายกำหนด คือ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้อย่างรุนแรงเกี่ยวกับเสรีภาพ ทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ กำหนดไว้ว่าในการสอบสวนนั้นจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้<sup>23</sup>

1) การสอบสวนต้องดำเนินการในสถานที่ที่เหมาะสมซึ่งในแนวทางปฏิบัติควรทำงานสอบสวนที่สำนักงานอัยการประจำจังหวัดนั้น ๆ เนื่องจากพนักงานอัยการมีหน้าที่จะต้องเข้าร่วมการสอบสวนด้วย ประกอบกับเครื่องมือและบรรยากาศในสำนักงานอัยการเหมาะสมกว่าที่จะสอบสวนที่สถานีตำรวจ

2) เด็กสามารถร้องขอให้บุคคลที่ตนไว้วางใจเข้าร่วมการสอบสวนหรือถามปากคำด้วย โดยปกติจะเป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งทนายความหากประสงค์เข้าร่วมการสอบสวนหรือถามปากคำย่อมใช้สิทธิตามมาตรา 133 ทวิ เข้าร่วมฟังการสอบสวนได้

3) ต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมการสอบสวนหรือถามปากคำด้วย ทั้งนี้จะต้องได้รับการอบรมและขึ้นทะเบียนตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการขอและรับขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำหน้าที่นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

4) ต้องมีพนักงานอัยการ เข้าร่วมในการสอบสวนหรือถามปากคำ

5) ต้องมีการบันทึกภาพและเสียงที่สามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันเหตุการณ์เด็กลี้ภัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือไม่สามารถติดตามนำเด็กมาเบิกความได้ในชั้นศาลเพราะเหตุจำเป็น และกรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือเด็กหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควร ศาลอาจสั่งให้เปิดบันทึกภาพและเสียงดังกล่าวแทนการเบิกความชั้นศาลของเด็ก ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เด็กต้องเบิกความถึงเรื่องราวเหตุการณ์อันทำร้ายจิตใจของเด็กเป็นซ้ำสอง

<sup>22</sup> เกษียร กมลชัยวานิช, “มาตรการการสอบสวนคดีอาญาร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการในกรณีที่มีความตายเกิดขึ้นโดยเจ้าพนักงานตำรวจ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554), 31.

<sup>23</sup> วรุณี จันทร์ทอง, “มาตรการในการสอบสวนเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,” *วารสารรามคำแหงฉบับนิติศาสตร์* 3, ฉ. 1 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 76-77.

### 3.3 การสืบสวนสอบสวนคดีออนไลน์

ด้วยปัจจุบัน การแสวงหาพยานหลักฐานและการรวบรวมพยานหลักฐานไปจนถึงการพิสูจน์ความผิด จากคดีที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะทำได้ยากและมีอุปสรรคในการสืบสวนสอบสวน เนื่องจาก ผู้กระทำผิดสามารถปกปิดตัวตนได้อย่างแนบเนียน หรืออาจจะแสดงตนให้เป็นบุคคลอื่นที่สร้างขึ้นใหม่ โดยขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีหรือ เป็นหน่วยงานเฉพาะที่มีความรู้ความสามารถที่จะทำการสืบสวนสอบสวน และการเข้าถึงข้อมูลจึงจำเป็นที่จะต้องขอข้อมูลจากให้บริการอินเทอร์เน็ตหรือผู้ให้บริการเครือข่าย (Internet Provider) เพื่อติดตาม แสวงหา ร่องรอยของผู้กระทำผิด ตามที่ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาอันยาวนานหรืออาจจะเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่ สำคัญของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต โดยการพิสูจน์ทราบว่าผู้ต้องสงสัยในคดีเป็นผู้กระทำผิดจริงจะต้องจัดทำ รายงานการสืบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่หาได้เพื่อแสดงต่อศาลเพื่อขอให้ศาลอนุมัติหมายค้น หรือหมายจับ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

## 4. ปัญหาและอุปสรรคของการสืบสวนสอบสวน

ข้อมูลจากกลุ่มงานต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต กองบังคับการตรวจสอบ และวิเคราะห์อาชญากรรมทางเทคโนโลยี กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีคณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children: TICAC) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบ จับกุม ตามหลักกฎหมาย ทั่วไป หน้าที่ในการประสานงานระหว่างประเทศด้านการละเมิดทางเพศต่อเด็ก ซึ่งเป็นหน่วยงานทางกฎหมาย ที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นคณะทำงาน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนโดยมีประเด็นได้แก่ เรื่องข้อกฎหมาย ประกอบกับข้อจำกัดทางด้านกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการตั้งรูปคดีว่าเป็นข้อหาอย่างไร อาจจะมี ความซับซ้อนของกฎหมายหลายฉบับ ทั้งประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 การเก็บวัตถุพยาน การเข้าถึงข้อมูลบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

### 4.1 ข้อกฎหมายที่ยังมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติ

การสอบปากคำเด็กเพื่อใช้เป็นคำให้การยืนยัน หรือให้เบาะแสผู้กระทำผิด เพื่อใช้เป็นเอกสาร ประกอบการเข้าตรวจค้น ยังคงต้องใช้สหวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ ในปัจจุบัน การล่วงละเมิดทางเพศผ่าน สื่อออนไลน์ต่าง ๆ แพร่หลายได้อย่างรวดเร็ว และหลายกรณีที่กระทบต่อจิตใจเด็กอย่างมหาศาล ประกอบกับ การประสานนักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ ต้องใช้เวลานานต่างจากสอบปากคำผู้ใช้เพียงแค่เข้ามาพูดคุย ทำบันทึกข้อความเล็กน้อยก็สามารถใช้เป็นเอกสารประกอบรายงานสืบสวน เพื่อดำเนินการขอหมายค้น เข้าจับกุมได้โดยง่ายกว่าจะดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายเสร็จความเสียหายก็เกิดขึ้น หรือสื่อลามก แพร่หลายไปมากแล้ว ซึ่งในทางปฏิบัติมักจะใช้เพียงบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กเท่านั้น โดยอ้างเหตุจำเป็น เร่งด่วน แต่ด้วยตัวเด็กไม่กล้าบอกผู้ปกครองทำให้ขาดความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่และตัวเด็กผู้เสียหาย

## 4.2 การเก็บรักษาวัตถุพยาน

พยานหลักฐานที่ตรวจพบ โดยปกติแล้วเมื่อพบของกลางต้องเก็บวัตถุพยานโดยไม่ให้พยานหลักฐานปนเปื้อน กล่าวคือ เมื่อเจอของกลาง เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ต้องเก็บใส่ซองวัตถุพยาน แล้วนำส่งตรวจให้หน่วยพิสูจน์หลักฐาน แต่ในทางปฏิบัติ ไม่สามารถทำแบบนั้นได้ จำเป็นต้องพิสูจน์ หาสื่อลามกอนาจาร ณ ที่ทำการตรวจค้น เพราะเนื่องด้วยปัจจุบัน สื่อลามกต่าง ๆ ไม่ได้เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น แต่ยังถูกอัปโหลดไว้ในผู้ให้บริการฝากไฟล์ด้วย (Cloud) หากไม่เข้าตรวจดู ณ ที่เกิดเหตุ ไม่สอบถามรหัสผ่าน และเปลี่ยนรหัสผ่านป้องกันผู้ต้องหากลับมาลบพยานหลักฐานทิ้งในภายหลังแล้ว ทำแต่ส่งตรวจพิสูจน์หลักฐานตั้งที่กล่าวมาจะทำให้ท้ายที่สุดแล้วการพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหาได้ยากขึ้น เนื่องจากผู้ต้องหากลับมาลบพยานหลักฐานทิ้งในภายหลังตั้งที่กล่าวมา แต่ในทางกลับกัน การเข้าถึงของกลาง ณ ที่เกิดเหตุมักเป็นข้อต่อสู้ของผู้ต้องหาในชั้นศาล ในประเด็นของการปนเปื้อนของพยานหลักฐานเช่นกัน ในทางทฤษฎีของกฎหมายลักษณะพยาน การเข้าถึงของกลาง ณ ที่เกิดเหตุ ทำให้น้ำหนักของพยานหลักฐานน้อยลงไปเช่นกัน

## 4.3 การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นแต่เป็นความลับใช้เวลานาน

ปัจจุบันเป็นปัญหาอย่างยิ่งกรณีการขอข้อมูลจากบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานของภาครัฐที่แตกต่างหน่วยจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น ธนาคาร เครือข่ายมือถือ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งในหลายกรณีต้องใช้ความเร่งด่วนในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด หากขอเป็นหมายเรียกพยานเอกสารตามระเบียบมักใช้เวลานานเป็นเดือน ๆ กว่าจะได้ข้อมูลกลับมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องหากความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างหน่วยงาน หากคนรู้จักที่อยู่ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ธนาคาร เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสัญญาณโทรศัพท์ ทั้งที่จริง หากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าถึงข้อมูลนี้ได้โดยง่าย จะทำให้การสืบสวนสอบสวน มีความคืบหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการประสานขอข้อมูลโดยส่วนตัว ประสานทางข้าง มักจะได้ข้อมูลดิบที่ไม่มีเอกสารรับรอง เช่น ใบปะหน้าอย่างเป็นทางการ บางครั้งการนำพยานหลักฐานดังกล่าวประกอบรายงานสืบสวนเพื่อขอศาลออกหมายค้นมักถูกศาลดำเนินหรือไม่อนุญาตหมายค้นได้ เนื่องจากพยานหลักฐานไม่มีความน่าเชื่อถือ เพราะเป็นข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการแม้จะมาจากผู้ให้บริการโดยตรงก็ตาม

## 4.4 บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติจริง

ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนายไม่ได้มีความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ มีหลายคดีที่การกระทำผิดเกิดจากลักษณะนิสัย พฤติกรรมที่ล่อแหลมต่อการก่อให้เกิดอาชญากรรม จากตัวของเด็กผู้เสียหายเองทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมักมองว่า เด็กนั้น ๆ ทำตัวเองไม่สมควรที่จะได้รับความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทั้งที่จริงแล้วควรยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เพราะอย่างไรแล้วเด็กก็คือเด็ก การใช้วิจารณญาณมักน้อยหรือไม่รอบคอบกว่าผู้ใหญ่อยู่แล้ว อีกกรณีหนึ่งคือ ปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ก้าวหน้าไปมาก แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหลาย ๆ นายไม่มีความรู้เท่าทัน และมักปฏิเสธที่จะติดตามให้เท่าทันเทคโนโลยีในปัจจุบัน เมื่อคดีเกิด มักไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

## 5. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

### 5.1 สรุปผล

โลกสังคมออนไลน์เปรียบเสมือนโลกอีกโลกหนึ่งของมนุษย์ที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งระเบียบกฎหมายที่ควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตยังไม่มีกฎหมายครอบคลุม ยังไม่มีกฎระเบียบที่รองรับการใช้งาน ดังนั้นผู้กระทำผิดจึงสามารถที่จะกระทำได้อย่างง่ายดายได้ตามทฤษฎีวิชาอาชญาวิทยาในสภาวะไร้บรรทัดฐานทางสังคม (Anomie Theory) โดยโรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) นอกจากนี้ การสืบสวนสอบสวนยังพบข้อบกพร่อง ปัญหา และอุปสรรคในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำหน้าที่ดังกล่าว โดยขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเท่าที่เหมาะสมกับจำนวนคดีที่เกิดขึ้น รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหายในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เป็นผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากและใช้อยู่เป็นประจำ ทำให้สามารถตกเป็นเหยื่อของการที่จะถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศได้ตามทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Victimology Theory) รวมทั้งการที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เกิดจากการเรียนรู้ของบริบททางสังคมตามทฤษฎีการเรียนรู้สังคม (Social Learning Theory) โดยผู้กระทำผิดเป็นบุคคลใกล้ชิดตัวกับเด็ก ความผูกพันกับบุคคลอื่นที่ไม่ดีตามทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bonding Theory)

### 5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ จากเด็กและเยาวชนออนไลน์มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.2.1 เห็นควรให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนควรได้รับการอบรมความรู้และทักษะที่มากขึ้นและต่อเนื่อง ในด้านการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศและการสืบสวนสอบสวนคดีออนไลน์

5.2.2 เห็นควรให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับการติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ทำการสืบสวนสอบสวนกับหน่วยงานที่ต้องให้ข้อมูลเพื่อประกอบการสืบสวนสอบสวนคดีออนไลน์ รวมถึงควรให้มีการร่วมมือกันอย่างรวดเร็ว เพื่อความทันท่วงทีที่จะดำเนินการสืบสวน และเพื่อหาผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.3 เห็นควรให้มีการควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนให้เกิดความจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม เพื่อป้องกันการถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

5.2.4 เห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กให้สังคมได้มีความตระหนักรู้เพิ่มขึ้น และเปิดช่องทางสำหรับการให้คำปรึกษาผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นอาชญากรในความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ให้สามารถยับยั้งการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายได้

5.2.5 เห็นควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชนออนไลน์ประเภทอื่นเพิ่มเติม

---

## References

- Baramet Duangpetch. "Online Harassment Against Higher Education Students in Chiang Mai." Master's thesis, Major of Digital Communication, Faculty of Information and Communication, Maejo University, 2016. [In Thai]
- Lawrence, Cohen E., and Marcus Felson. "Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach." *American Sociological* 44, no. 4 (August 1979): 588-608.
- Direkrit Busyathanakorn, and Sumonthip Jitsawang. "Changing Patterns of Crime in the 21<sup>st</sup> Century: Crime Problems Hybrids in Thai Society." *Journal of Social Sciences, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University* 52, no. 1 (January-June 2013): 1-29. [In Thai]
- Fahsai Samart, and Kanathip Thongraweewong. "Legal Principles of Thailand to Protect Children's Rights from Online Bullying." *Journal of Administrative Administration* 10, no. 1 (January-June 2021): 78-100. [In Thai]
- Kasama Prasertsang. "Legal Measures on Punishment of Tourists for Sex with Children." Master's thesis, Faculty of Law, Chulalongkorn University, 2021. [In Thai]
- Kesian Kamolchaiwanich. "Joint Criminal Investigation Measures between Investigating Officers and Public Prosecutors in the Case of Death by Police Officers." Master's thesis, Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, 2011. [In Thai]
- Marit, Alexandru, Lilia Sargu, and Andreea Corsei. "The Impact of the Use of Information Technologies on Minors and Children Through Online Sexual Abuse and Exploitation." *Euromentor Journal* 13, no. 1 (March 2022): 66-89.
- Sataporn Pinket. "Laws on Organ Transplantation Organ Donation and Human Trafficking." Master's thesis, Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, 2021. [In Thai]
- Warangsiri Jaruthipmongkol, Charun Lengwittaya, and Kamthorn Kamprasert. "Problems in Law Enforcement on the Offense of Possession of Child Pornography." *Journal of Local Administration and Innovation* 4, no. 3 (September-December 2020): 38. [In Thai]
- Warunee Chanthong. "Measures for the Investigation of Juveniles Who Commit Criminal Offenses under the Juvenile and Family Court Act and Juvenile and Family Procedure Act B.E. 2553." *Ramkhamhaeng Journal of Law* 3, no. 1 (January-June 2014): 76-77. [In Thai]